

Gemma Lienas

Així és la vida, Carlota

Estrella Polar

Gemma Lienas

Així és la vida, Carlota

Il·lustracions de Raquel Garcia Uldemolins

Estrella Polar

Estrella Polar
Col·lecció L'Odissea

© 1989, Gemma Lienas i Massot
© 2009, de les il·lustracions d'interior i coberta: Raquel Garcia
© 2009, Grup Editorial 62, s.l.u., Estrella Polar,
Peu de la Creu 4, 08001 Barcelona

Disseny de col·lecció i coberta: Tamara Sánchez

La primera edició d'aquesta novel·la va ser publicada
per Empúries l'any 1989.

Primera edició en aquest format: novembre del 2009

www.estrellapolar.cat
info@estrellapolar.cat

Fotocomposició: Víctor Igual, s.l.
Impressió: Liberdúplex. s.l.
Dipòsit Legal: B-41.823-2009
ISBN: 978-84-9932-033-5

Prohibida tota mena de còpia.
Reservats tots els drets.

Capítol primer

Eren, més o menys, les set de la tarda d'aquell diumenge i tornava, com cada dia des de dijous, de visitar en Ramon. Quatre dies!, i encara no m'havia acostumat a veure'l així. M'esgarrifava observar-lo, des de l'altra banda del vidre, amb el cap tot embenat, endollat a totes aquelles màquines, que l'ajudaven a respirar, que li controlaven els batecs del cor, que el feien viure artificialment... M'esgarrifava, sí, però no podia deixar d'anar-hi. Pensava que mentre jo fos allà, a la vora d'ell, no podia morir-se. Per això me'l mirava fixament i, sense paraules, el cridava pel seu nom. Però en Ramon continuava amb els ulls tancats, inconscient, navegant en un espai desconegut entre la vida i la mort. De tant en tant, la Júlia, la seva mare, plorava o ens deia, a mi i a la Berta: «Au, maques, no cal que us estigueu aquí tota l'estona; aneu cap a casa que ja us avisaré si hi ha algun canvi». Nosaltres movíem el cap tossudament i ens quedàvem a l'hospital fins que s'acabava l'hora de visita.

Aquella tarda de diumenge, doncs, tornava a casa amb el cor ben encongit, com cada dia d'ençà que en Ramon havia tingut, amb la moto, l'accident que li havia deixat el cap malferit i la vida fràgil com la flama d'un llumí. Em

sentia el cor, o el que fos, arrugat, arrugadet com una poma marcida, i se'm clavava, pesant com un menjar mal paït, a la boca de l'estómac. No em venia de gust res, només tancar-me a la meva habitació, estirar-me al llit i que em deixessin en pau. Però, tan bon punt vaig posar la clau al pany, ja vaig notar que els meus desitjos no podrien complir-se. No hauria sabut explicar per què tenia aquesta sensació i, en canvi, la tenia. La casa estava plena de silenci, d'un silenci estrany i dens (ni tan sols se sentia la música-per-a-sords del tocadiscos del meu germà!). Tot estava quiet, aparentment tranquil, i, malgrat això, jo notava que una violenta tempesta es congregava damunt meu. Meu? Nostre?, és a dir, d'en Marc i meu (uf! segurament ens havíem oblidat d'ordenar el bany o, potser, tot era a causa de la baralla d'ahir pel jersei. La culpa va ser ben bé d'en Marc que, com sempre que em deixa una peça de roba, després em fa crits perquè o diu que no li he tornat i se l'ha hagut d'anar a buscar ell a la meva habitació o diu que li he tornat rebregada i tacada. Vaja, que sempre es queixa).

Vaig intentar entrar sense fer soroll, mirant de no cridar l'atenció. Sortosament el nostre pis és molt gran i, un cop vaig haver evitat el passadís que dona a la sala, vaig poder esmunyir-me cap al meu territori sense ser vista. I, just quan estava tancant la porta darrere meu, vaig sentir: «pst pst». Vaig tombar-me i vaig veure en Marc, que treia el nas des del seu antre (de fet, jo l'anomeno el seu antre per fer-lo empipar, però he de reconèixer que sempre ho té tot més ordenat que jo).

—Acosta't, pàmfila, no veus que vull parlar-te?

—Mira, espècie de cretí, si comences així no penso fer-te cas.

—Va, nena, deixa't d'històries... —va fer en Marc amb veu conciliadora mentre obria la porta de bat a bat.

—Molt bé.

Vaig aprofitar la treva i vaig entrar a la seva habitació. Em vaig asseure al llit, que tenia el cobrellit rebregat i el coixí ben masegat, prova que el meu germà, tan actiu com sempre, s'hi havia passat la tarda ajagut.

En Marc va treure's un paquet de tabac de la butxaca de la camisa. Em va oferir un cigarret. Jo vaig fer que no amb el cap (no estic disposada a destruir-me els pulmons amb el tabac). I em vaig dedicar a rosegar-me una pell d'un dit, sense demostrar sorpresa; com si fos la cosa més normal d'aquest món que el teu germà de tretze anys es posés a fumar tan tranquil·lament una tarda de diumenge. Ell va encendre'l amb molt poca traça. Es notava que era un inexpert. Durant uns segons cap dels dos no va dir res i només miràvem els espirals de fum pujant cap al sostre.

—Em sembla que tindrem sarau —va comentar en Marc.

—Per què? —vaig preguntar, sense explicar-li les meves impressions de feia una estona.

—Els he sentit barallar-se...

—Quina novetat! —vaig riure-me'n.— Fa dos anys que es barallen. No voldràs que m'amoïni ara per això, oi?

—No, és clar que no. Però avui hi ha alguna cosa diferent...

No va tenir temps d'explicar-me per què aquella tarda no li semblava com les altres; just quan acabava de pronunciar aquestes paraules, es va obrir la porta i va aparèixer el pare amb cara de circumstàncies. Vaig pensar: «ara s'organitzarà..., s'empiparà perquè en Marc està fumant i

perquè jo he tornat a casa i ni tan sols he saludat». Però, no. M'equivocava. El pare feia cara d'estar molt cansat i molt trist, i de no veure res del que passava al seu voltant. Ni tan sols va ser capaç de notar la burilla del cigarret, que encara fumejava, precipitadament esclafada en el cendrer. Va dir, mentre s'alçava les ulleres i es refregava els ulls:

—Podeu venir un moment a la sala? La mare i jo us hem de parlar.

Allò no feia gaire bona espina. Insisteixo. No sé què m'ho feia intuir, però hi havia alguna cosa que no rutllava a l'hora. Mentre caminàvem pel passadís cap a la sala, vaig començar a rumiar molt de pressa per veure si era capaç d'encertar-la, i no ho vaig ser. Però, tot d'una, em vaig sentir incòmoda i una mica espantada.

La mare estava a la sala, dreta al costat de la finestra, havia enretirat una mica les cortines i mirava cap al carrer. Quan ens va sentir entrar, va tombar-se per observar-nos i tenia els ulls botits de tant plorar. La mica d'incomoditat que abans notava se'm va transformar en por i se'm va posar la pell de gallina.

—Seiem? —va preguntar el pare, i va fitar la mare com si sense el seu consentiment no fos possible.

La mare va fer un gest amb el cap que volia dir que sí, que d'acord, i els seus rínxols van moure's dolçament.

En Marc i jo vam asseure'ns al sofà i el pare va esfondrar-se a la butaca de pell gastada, la que sempre fa servir per llegir. Es va tornar a mirar la mare, com si li demanés que, per favor, vingués a asseure's amb nosaltres, que, si no, no podia començar.

La mare va venir. Va posar-se al meu costat i em va tocar els cabells. Va somriure molt lleument, com si li fes vergonya i se'n volgués amagar.

—Com està en Ramon? —va xiuxiuejar-me.

—Igual —vaig contestar-li. I, encara que no li vaig dir, vaig agrair-li l'interès. La mare semblava l'única persona de la família que sabés que en Ramon havia tingut un accident de moto.

El pare es va escurar el coll. La mare va començar a tocar un encenedor d'alabastre que hi ha al damunt de la taula baixa i vaig pensar que era un encenedor francament horrorós; em sembla que no agrada a cap de nosaltres, però fa tants anys que és allí al damunt que ja ningú s'adona que hi és i, per tant, ningú no fa res per treure'l. I la mare vinga repicar les ungles damunt l'alabastre. M'estava atacant els nervis. Perquè s'estigués quieta, vaig utilitzar una de les meves tècniques preferides: li vaig mirar fixament les mans amb ulls assassins. De vegades dóna resultat, però no sempre, i especialment amb la mare aquesta tècnica sembla condemnada al fracàs. Retitic, retitic, retitic, feia l'ungla. Vaig observar en Marc de reüll per saber si també s'estava posant nerviós, però en Marc estava serè, com de costum (m'agradaria conèixer el seu secret, com s'ho deu fer per no perdre mai la calma? Vaja, o només perdre-la de tant en tant, per exemple, quan jo li embruto els jerseis).

La mare va parar de jugar amb l'encenedor i va encendre un cigarret. Va xuclar-lo i va empassar-se el fum amb una inspiració profunda.

—Bé, no és pas fàcil dir-vos el que us hem de dir, però, com que ja sou grans, el millor deu ser que us ho expliquem sense embuts.

«Ja seria hora», vaig pensar jo, que, d'altra banda, estava ben sorpresa de veure que era el pare i no la mare qui dirigia l'operació i el que pensava fer ús de la paraula. «No és normal», vaig dir-me. Però no vaig fer cap comen-

tari perquè m'adonava que era millor callar. Vaig mirar-me el pare amb cara de molta atenció, que és la mateixa que faig a classe de llengua i que acostuma a funcionar. El pare devia sentir-se animat per l'interès que li demostrava (sort de mi!, perquè en Marc feia cara d'estar mig adormit; m'hauria agradat donar-li una coça per espavilar-lo, però no vaig gosar. L'ambient era massa tens i em va semblar que no seria ben rebuda, ni per ell ni pels grans). El pare va continuar:

—Al gra, doncs. La mare i jo hem decidit que durant un temps ens calen unes, diguem-ne, vacances matrimoniales. És a dir, que ens convé, durant un temps, no viure junts.

Va ser com si m'haguessin deixat anar un sac ple de sorra al damunt. De tan parada com estava no podia ni parlar. La cosa era molt més greu del que jo havia sospitat! Vaig espiar en Marc de reüll i vaig veure que s'havia eixorivit de cop i se'ls mirava tots dos, ara la mare, ara el pare, amb expressió de total incredulitat. Tenia els ulls tan brillants que semblava que estigués a punt de plorar. Jo també em sentia ben a punt. Notava que el meu cor estava molt més arrugat que abans i que em pesava encara més, tant que gairebé no podia ni respirar. Unes «vacances matrimoniales», com si ens maméssim el dit i no sabéssim el que això significa...! Tinc massa amics que tenen els pares separats per ignorar que si un dia ells et convoquen per anunciar-te que durant un temps els cal viure cadascú pel seu compte vol dir que han decidit separar-se. El que passa és que no tenen coratge per dir-ho de cop als fills, ni per reconèixer-ho ells mateixos. Però, vaja, a mi no m'enganyaven.

—... podeu entendre a l'edat que teniu (el pare devia

fer una estoneta que parlava, però jo no me n'havia adonat perquè estava rumiant el que acabava d'escoltar). No és fàcil per a ningú, ni per a vosaltres, ni per a nosaltres. Però ja ens en sortirem.

«Quina barra!», pensava. Ells, almenys, han pogut prendre la decisió. I discutir-la. I pair-la. Però a nosaltres, a en Marc i a mi, qui ens ha demanat el nostre parer? Ens han preguntat si hi estàvem d'acord o no?

No sabia què era més fort dins el meu pit si la tristesa de pensar que ja no viuríem més plegats o la ràbia de sentir que no havien considerat en absolut la nostra opinió en tot aquell afer. Tenia moltes ganes de deixar anar el que pensava o de preguntar com ens organitzaríem i quan trigaria a marxar el pare, però no gosava, perquè tenia por de posar-me a plorar com una bleda. Em sentia tan tova, tan empipada, tan trista,...

—De manera que us separeu... —va borbollar en Marc amb una veu que no li coneixia. Una veu boirosa, mig desmaiada. (Em va deixar ben parada en Marc, per una vegada s'havia adonat de què anava la pel·lícula. No ho tenia per costum. Normalment quan prenia consciència de les coses, ja feia estona que havien passat.)

—No, Marc, no està clar que ens separem. Jo he parlat d'un temps de separació.

Vaig girar-me cap a la mare per veure què hi deia. Volia captar si en Marc i jo ens equivocàvem en les nostres suposicions. Perquè estava clar que en Marc i jo interpretàvem d'igual manera el que estava dient-nos el pare. I, tot d'una, la mare em va semblar molt més vella que aquell matí mateix. Tenia els ulls i el nas inflats i vermells, com si tingués un refredat d'aquells tan espantosos. No anava gaire ben pentinada, i els rínxols foscos i curts li queien

per davant de la cara. Era estranya en ella aquella deixadesa, perquè normalment la mare és força presumida. I vaig adonar-me que s'havia aprimat molt. No m'hi havia fixat fins aleshores. Els solcs que normalment té a banda i banda de la boca semblaven més profunds que mai. Em va fer pena. Només en aquell moment vaig preguntar-me de qui devia ser la culpa. I vaig girar-me cap al pare violentament, amb ressentiment. Però no tenia aspecte de culpable, tampoc. Tenia un aire desemparat i perdut. També ell semblava que s'hagués envellit de cop. Els pocs cabells que li quedaven se li estaven tornant blancs a l'altura de les temples. Les mans li tremolaven. Em vaig sentir molt vella jo també.

El pare havia acabat de parlar i tots escoltàvem la mare, que no aportava res de nou, simplement tornava a dir, amb paraules diferents, el que ja sabíem.

—Quan...? —va començar a demanar en Marc, però no va poder continuar perquè la veu se li va entelar.

El pare, que, com tots, havia endevinat la pregunta, li va contestar:

—Aviat marxarà.

—Marxarà? —vam saltar alhora en Marc i jo amb incredulitat.

—Qui marxarà? —vaig insistir i em va sortir una veu tan aguda que no em va semblar la meua.

—Jo —va respondre la mare, i, com que s'adonava de la nostra sorpresa, va afegir—: Què és el que us estranya?

Efectivament, la mare no s'equivocava: el fet que fos ella qui marxés de casa em sorprenia. Ens sorprenia, hauria de dir, perquè, a jutjar per la cara de babau que feia en Marc, tampoc no s'ho havia esperat. No era habitual.

Menys que habitual: cap família no s'ho muntava així. Es a dir, que no tan sols els pares tenien les penques de prendre les decisions unilateralment, sinó que a més s'ho organitzaven tan malament com podien. N'estava segura: si la mare marxava, tot aniria de gairell. Perquè s'ha de reconèixer que l'única persona de la família que s'ocupa de la casa és la mare, tot i que es passa el dia clavant-nos la pallissa de la igualtat: que si la dona i l'home tenen els mateixos drets, que si ja era hora que la dona entrés en el món laboral, que si tothom ha de col·laborar en les tasques de la casa, etc. (quan es posa així, el pare i en Marc —i jo també una mica, encara que no ho hauria de fer— riem d'ella i li diem que treu la bandera lila, és a dir, la bandera del color de les feministes). Però, en realitat, si la mare no s'encarrega de fer funcionar la casa, no se n'encarrega ningú. Sovint ella es queixa que cap de nosaltres no l'ajuda, i el pare sempre li contesta el mateix: «digues què cal fer i ho faré». Però ella remuga i explica que no es tracta pas d'això, de fer exactament el que ella digui, sinó de tenir iniciatives i de pensar, per exemple, que s'ha acabat el paper higiènic o de començar a fer el sopar quan ella es retarda. Així que, ostres!, si era el pare qui s'havia d'encarregar de fer rutllar la casa, anàvem bé.

En fi, vaig decidir que havia arribat el moment d'intervenir. Vaig contestar la pregunta de la mare:

—És clar que ens estranya. Qui més coneixes que ho hagi fet així? Ja és prou fort que us separeu perquè, al damunt, feu una cosa tan estrambòtica.

Quan vaig haver acabat de parlar, hauria desitjat fondre'm. La veu m'havia sortit tan plena de ràbia... I no era això el que volia.

La mare va posar-se a plorar molt baixet, gairebé sen-

se fer soroll. El pare va aixecar-se i se li va acostar per consolar-la, però ella el va rebutjar suaument, com feia sempre últimament. En Marc va mirar-me pel damunt de l'esquena del pare i em va fulminar amb la mirada. Però, sortosament, no em vaig desintegrar. Ni tan sols li vaig tornar la mirada; no estava d'humor.

La mare s'havia tranquil·litzat una mica i el pare, que s'havia tornat a asseure, ara feia cara d'empipat. Ningú no deia res i aquella estona estava feta de glaç. Jo tenia, fins i tot, les mans fredes i la pell de gallina. Per endolcir una mica l'ambient vaig preguntar, amb una veu aparentment desimbolta:

—Així doncs, quan marxes, mare?

—El mes vinent —va contestar ella amb veu de nas. I després va mocar-se amb un mocador de paper. Damunt la tauleta baixa del davant del sofà hi havia una bona pila de boletes de paper arrugades i el nas de la mare cada cop estava més inflat.

—I on aniràs a viure? —va voler saber en Marc.

«Bona pregunta», vaig pensar jo. Perquè si la mare se n'anava a viure a un altre lloc, segur que en Marc i jo la visitaríem. De manera que em semblava interessant conèixer on s'instal·laria.

—He trobat una casa antiga no gaire lluny d'aquí. Ara està molt vella i feta malbé, però confio que quan hi vagi a viure farà una mica més de goig.

No vaig poder evitar mirar al meu voltant, aquelles parets, el nostre pis. Era gran i confortable. No hi faltava res, per al meu gust. I ara la mare havia de començar de nou. No li feia mandra? Tan greu era la situació amb el pare? I jo que m'havia imaginat que ja s'havien fet a la idea de passar-se la vida com gos i gat. Perquè, de debò,

feia molt de temps que les coses no rutllaven entre el pare i la mare. Quant de temps feia, no ho puc dir exactament, perquè el dia que vaig adonar-me que es barallaven per qualsevol nimiesa vaig adonar-me, també, que la situació no era nova. Vull dir que tot plegat devia fer molt de temps que s'havia espatllat i jo no ho havia notat. Realment, com diu la Mireia, no te'n pots refiar ni una mica. Els pares...!, quan menys t'ho esperes ja te l'han feta.

—Compraràs mobles nous? —va preguntar en Marc.

—De mica en mica, fill, de mica en mica. Heu de pensar que caldrà adaptar-se a la nova situació, perquè no és el mateix viure amb dos sous que amb un.

—A més, de moment tampoc no cal fer gaires despeses, perquè ja sabeu que la separació és temporal —va afegir la mare, amb una veu que ni ella mateixa es creia el que acabava de dir.

Jo vaig mirar-me en Marc i ell em va mirar a mi, i tots dos pensàvem el mateix: allò no tenia remei. Passàvem a ser uns més en la llarga llista de fills de separats.